

«Min familie i historien»

Den norske historiske forenings historiekonkurranse
for ungdomsskolen og videregående
2018/2019

Juryens uttalelse

Juryen har bestått av: Berit Lundberg (Dokka vgs), Anne Kjersti Jacobsen (Hauger ungdomsskole), Ketil Knutsen (Universitetet i Stavanger). Karsten Korbøl (HIFO, sekretær).

Henvendelser kan rettes til karsten.korbol@frittord.no eller mobil 99232327.

I år feirer HIFO 150-årsjubileum og for 20. gang kårer HIFO vinnere i historiekonkurransen «Min familie i historien». I jubileumsåret kom det in 883 bidrag, det nest største antallet deltakere i konkurransens historie. Til finalerunden var det med 31 bidrag, 11 i klassen for ungdomsskole og 20 i klassen for videregående skole.

Årets bidrag har god kvalitet og stor tematisk bredde. Elevene løser oppgaven på mange forskjellige måter - noen velger å legge vekt på å formidle en god fortelling, mens andre legger større vekt på det vitenskapelige. Juryen har forsøkt å vektlegge ulike hensyn, både den godt fortalte historien, den personlig engasjerte historien samt den vitenskapelige og håndverksmessige undersøkelsen. Felles for vinnerbidragene er at de har klare mål og god kildebruk. Ikke minst viser prisvinnernes personlige engasjement at historien betyr noe for dem.

Juryen vil spesielt påpeke det høye nivået på bidrag fra ungdomsskolen.

Vinnerne får diplom og bok samt pengepremie på henholdsvis 5000 kr for 1. pris, 3000 kr for 2. pris, 2000 for 3. pris. Alle deltakere i konkurransen får diplom. Tre tilfeldige bidrag blir honorert med en deltakerpremie på 1000 kroner hver.

Oslo 27.05.2019

Historiekonkurransen
støttes av Stiftelsen Fritt
ord.

Historiekonkurransen
er medlem av
nettverket Eustory

Prisvinnere i klassen for videregående skole

1. pris: Bror Alwin Sagstuen (Lillehammer videregående skole) «Et krigsbarn utenom det vanlige»

Krigsbarnas skjebne har de siste årene blitt brakt fram i et klarere lys, men temaet er langt fra uttømt i historieskrivningen om tiden under og etter andre verdenskrig. Mange av barna ble møtt med mobbing og utestengelse, en behandling som satte varige spor og preget deres liv. Men noen gikk det også bra med. En av dem er prisvinnerens bestefar. I denne besvarelsen ønsker prisvinneren å finne ut hvorfor. Var det noen spesielle forhold som lå til rette for at han skulle håndtere livet på en annen måte enn mange av de andre barna med norsk-tyske foreldre? I en systematisk analyse der han diskuterer mange variabler, kommer han fram til hvordan enkeltpersoner kan utgjøre en viktig forskjell i menneskers liv. I denne historien er de representert ved en bestemor, onkel og stefar. De la rammer for at prisvinnerens bestefar kunne bygge opp et selvbilde og ta valg. Menneskene rundt ham bidro til å gi ham en drivkraft til å bli noe og til å mestre livet. Med en spisset problemstilling holdes en klar tråd gjennom besvarelsen. Kildearbeidet er grundig med aktiv bruk av både primær- og sekundærkilder. Mikro- og makroperspektiver går hånd i hånd gjennom framstillingen. Ikke minst framviser prisvinneren en moden historieforståelse. Historien er ikke determinert, men preget av valg vi tar i gitte omstendigheter. Slik bidrar prisvinneren til å gi perspektiv og lys til en del av vår historie som for mange kan være vanskelig.

2. pris: Kristin Skjetne Holter-Sørensen (Oslo katedralskole) «Ivar Anton Christensen om jobbetid, dyrtid og krisetid» (film)

I 1881 var Ivar Anton Christensen en ung matros. Ved sin død i 1934 hadde han bygget opp et stort rederiimperium. Hvordan var dette i det hele tatt mulig, og hvilke konsekvenser hadde jobbetiden og dyrtiden for hans virke? Dette er spørsmålene Kristin Skjetne Holter-Sørensen setter seg fore å finne svar på. En del av forklaringen finner hun i hans teft for økonomi og mot til å satse der andre vegret seg. Det tegnes også et bilde av framsynt, men sparsommelig mann, som gjerne brukte penger til samfunnsnyttige formål og kulturlivet. Prisvinnerens dokumentarfilm er meget godt laget. Dramaturgien er tydelig, og hun klarer å gjøre en historiefamstilling om til en svært vellykket historiedokumentar. Hun tar i bruk et variert kildemateriale som brukes til å underbygge argumentasjonen underveis i filmen. Problemstillingen går som en klar rød tråd gjennom hele filmen.

2. pris: Liv Halse (Volda videregående skole) «Johannes Birkedal»

Fortellingen om Johannes Birkedal er en arbeidslivsfortelling. Han var en veiarbeider (rallar) som flyttet rundt i landet etter hvor det var arbeid å gjøre. Men han var også delaktig i å ta steinprøver, bl.a. av olivin, som ble sendt til Statens Råstoffkomité. Bidro så dette arbeidet til etableringen av AS Olivin og bedriftens senere virke? Gjennom aktiv bruk av et rikholdig og variert primær- og sekundærmateriale, som integreres naturlig i framstillingen, forsøker prisvinneren å finne svar. Kildematerialet bidrar også til større forståelse av oldefarens historie. Selv om et entydig svar på hans rolle i etableringen av AS Olivin ikke framkommer, klarer likevel prisvinneren å holde en klar tråd i undersøkelsen. Et godt språk og ikke minst en god og fokusert problemstilling bidrar til det.

3. pris: Oda Nordhammer Solberg (Levanger videregående skole) «Ragnfrid Kjelsvik – en moderne kvinne på 1900-tallet»

Historien om Ragnfrid kan sies å være en fortelling om hvilke motstridende rolleforventninger enkelte kvinner sto overfor tidlig på 1900-tallet. Samfunnets forventninger til kvinner stemte ikke alltid overens med kvinnenes egne ønsker og ambisjoner. Historien om Ragnfrid er et godt eksempel. Hun klarte å få seg en utdanning som sykepleier og utfordret samtidig rolleforventninger og konvensjoner. Prisvinnerens bidrag er en god fortelling om en kvinne i spenningen mellom kjærlighet, utdanning, arbeid og samfunnets forventninger til kvinner. Fortellingen om Ragnfrid veves sammen med de endringene som det norske samfunnet gikk gjennom med tanke på likestilling og holdning til kjønn. Den er grundig og godt fortalt, og med god bruk av primær- og sekundærmateriale.

3. pris: Ingvild Sperstad (Lillehammer videregående skole) «Elektrisitet og vannkraftutbygging i Norge. Min morfar i historien»

Elektrisiteten har vært en vesentlig faktor for industriutbygging og velstand i det norske samfunnet på 1900-tallet. Men utbyggingen har ikke vært uten kontroverser. I denne besvarelsen viser prisvinneren hvilken betydning elektrisiteten har hatt for den enkelte, men også hvordan enkeltpersoner utgjør viktige brikker i den store samfunnsutviklingen. Dette blir en fortelling om hvilke muligheter elektrisiteten brakte med seg for samfunnet i sin helhet og for den enkelte, her eksemplifisert ved prisvinnerens morfar. Fra enkle kår fikk han anledning til å utdanne seg som ingeniør, og viet et helt arbeidsliv til utviklingen av vannkraften. Prisvinneren klarer å knytte den store og lille historien godt sammen, og tar i bruk mange kilder som hun reflekterer over og diskuterer.

Prisvinnere i klassen for ungdomsskolen

1. pris: Hennie Formoe Sveen (Kråkerøy ungdomsskole) «Sanne minner»

Tema for prisvinnerens undersøkelse er en families hverdagsliv under andre verdenskrig. Her gis det et bilde av hverdagens både store og små utfordringer, men også om barns lek. Det fortelles om varemangel og rasjonering, blendingsgardiner og beslaglagt radio, og ikke minst at tyske soldater flyttet inn i huset til familien. Ikke bare får prisvinneren fram nyansene ved hverdagslivet, men også at det vokste fram et mer nyansert syn på de tyske soldatene som flyttet inn. De var på en måte ikke Hitlers menn, sies det. Prisvinneren svarer godt på problemstillingen og er nyansert i sine slutninger. Hun reflekterer over sine funn og setter egen undersøkelse inn i en større sammenheng. Spesielt godt er grepet med å sammenligne et intervju med oldemor og intervjuet hun selv gjør med sin bestemor. Gjennom sammenligningen får hun fram ulike perspektiver og innfallsvinkler, og kildene diskuteres opp mot hverandre. Slik får hun også tydeliggjort kildebehandling og kildekritiske diskusjoner, noe som er avgjørende for gode historieframstillinger.

2. pris: Silje Reite (Presterød ungdomsskole) «Fra husmannssønn til bedriftseier»

Prisvinneren skriver om sin oldefar, en husmannssønn som arbeider seg opp til å etablere sin egen virksomhet, en slakterforretning. Hun ser på hvilke utfordringer han sto overfor og hvordan han løste dem. Oldefaren hadde et imponerende driv og søkte muligheter. Slik blir dette en besvarelse om livsmestring og om å ta ansvar for eget liv. Oldefars historie blir også satt inn i en større fortelling om hvordan kjøpmannskapet forandret seg. Gjennom oppsummeringer underveis får hun fram sine egne refleksjoner. Hun reflekterer godt over eget arbeid med prosjektet og ser fortidens forhold opp mot samtidens.

2. pris: Tilde Westgaard Berglund (Kråkerøy ungdomsskole) «Sildetransporten»

Prisvinnerens besvarelse har livet på Hvaler under andre verdenskrig som utgangspunkt. Det fortelles om hvordan menneskene taklet hverdagslige gjøremål og motstandsarbeid. Under dekke av å skulle til Sverige for å hente sild, fraktet prisvinnerens oldefar flyktninger i båten. De satt som «sild i tønne» da de ble fraktet over, fortelles det. Prisvinneren får fram hvilke utfordringer motstandsarbeidet bød på, men også hvordan oldefaren så det som sin plikt å hjelpe. Gjennom refleksjoner over eget arbeid med dette prosjektet uttrykker prisvinneren hvordan selve undersøkelsen har virket på henne, og hvordan hun har fått et helt nytt syn på hverdagslivet og Hvaler som sted.

3. pris: Henriette Sofie Flandorfer (Kråkerøy ungdomsskole) «Mine polske røtter – mitt opphav»

Dette er fortellingen om prisvinnerens oldefar og hans strabasiøse liv i Polen, senere som straffange i Norge og som gruvestarbeider i Frankrike. Han ble en person som likte å ha kontroll over alt, men hvorfor ble han slik? Kan det ha noe med manglende røtter? Prisvinnere nøster i disse spørsmålene og finner mulige svar i hans liv helt tilbake til Polen. I alle fall forandrer han seg etter et besøk i Polen hvor han muligens fikk visshet om sine røtter. Dette er en detaljert besvarelse hvor vekten ligger på mikrohistorien. Besvarelsen har fine refleksjoner over en spesiell livshistorie og om hvor sårbart og kontrastfylt et liv kan være.

3. pris: Sara Nerland (Presterød ungdomsskole) «Valget mellom fedrelandet eller livet»

Norske politimenn under 2. verdenskrig som ikke skrev under på lojalitet til okkupasjonsregimet, ble sendt i fangenskap. I denne besvarelsen blir vi kjent med en av disse politimennene, prisvinnerens oldefar Fritjof Erlandsen. Hun beskriver hvordan og hvorfor han ble arrestert og hvilke forhold fangene levde under i tysk fangenskap. Dette er en god undersøkelse. Oldefarens historie blir satt inn i en større sammenheng, og er godt forankret i kilder som bidrar til svar på problemstillingen. Hun bruker også anledningen til å reflektere over historien og spørsmål som er relevante for vår egen tid – «hva om dette skulle skje i dag?»

Årets deltakerpriser

Årets deltakerpremier på 1000 kroner går til:

- Gard Dannevig Maurseth, Molde videregående skole
- Elise Naalsund, Fagerlia videregående skole
- Anne Linnea Vilhelmsen, Havlimyra ungdomsskole

De øvrige besvarelsene i siste juryrunde:

Ungdomsskolen

Navn	Tittel	Skole
Henriette Amalie Ugland Aamodt	Hvalskytter Christoffer Christoffersen	Presterød ungdomsskole
Ona Aurmo	Eivind Johannes Thune	Presterød ungdomsskole
Hanna Knutsen Bakkeland	Morfars oppvekst og barndom	Hauger skole
Daniel Eide Østerud	Ungdom før og nå	Kråkerøy ungdomsskole
Sebastian Jellum	En sann historie om en modig kvinne	Kråkerøy ungdomsskole
Julie Lunde	Livet etter Grini	Kråkerøy ungdomsskole

Videregående

Navn	Tittel	
Julie Holtet Dæhlen	Johan Melby Holtet – familiens stolthet	Bjørkelangen vgs
Fredrik Johan Stokke Mo	Studentliv og arbeid med illegal avis	Volda vgs
Andreas Rennevhvammen Solheim	Oldefar, rasjoneringsjefen	Oslo katedralskole
Carsten Gilmyr	Den norske hyttekulturen i endring	Oslo katedralskole
Astri Marie Lovett Hageberg	Livet etter tjeneste i to verdenskriger	Oslo katedralskole
Shabnam Sadeghi	Maria Yadollahi – min mor og den islamske revolusjonen i Iran	Notodden vgs
Ragnhild Tvergrov Skare	Hvorfor ble kvinnene fra mitt hjemsted ansett som tøffere, mer selvstendig og mer forut for sin tid?	Fagerlia vgs
Frida Elise Kleinau	Hvilke utfordringer møtte morfar i det totalitære styret i Øst-Tyskland?	Levanger vgs
Iben Kamilla Iddeng	Hvordan påvirker en velferdsstat et liv?	Hartvig Nissen skole
William Son Fagerstrøm	Hvordan overlevde bestemor «den endeløse krigen»?	Oslo katedralskole
Solveig Valderhaug	Piken på hospitalet	Oslo katedralskole
Henning Undheim	Hvordan påvirket klasseskillene på 1900-tallet	Sandnes vgs
Fredrik Tjemsland	Asgjerd Taksdals liv?	
Elin Tangen Eide	Torgeir Edland	Sandnes vgs
Stine Stubberud	Arbeidslivet før og nå	Sandnes vgs
	Ruth Stuksrud og kvinnene på midten av 1900-tallet	Lillehammer vgs